

הרב קלמן מאיר בר

"ונתנה לרעך הטוב ממך"¹ בין מלכות שאול למלכות בית דוד

"ודוד מכרכר בכל עז"²

כאשר דוד העלה את ארון האלוקים, אחרי היותו בבית עבד אדום הגתי נאמר: "ודוד מכרכר בכל עז לפני ה'"³, או אז מתפתח דו-שיח מעניין בין מיכל ובין דוד:

"ותצא מיכל בת שאול לקראת דוד ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו כהגלות נגלות אחד הריקים. ויאמר דוד אל מיכל לפני ה' אשר בחר בי מאביך ומכל ביתו לצות אותי נגיד על עם ה' על ישראל ושחקתי לפני ה'. ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני, ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה. ולמיכל בת שאול לא היה לה ילד עד יום מותה"⁴.

העונש הכבד אשר הוטל על מיכל מחייב אותנו להתעמק במקראי קודש אלו⁵, שכן לפום ריהטא נראה כי "חטאה" של מיכל היה בכך שלא הבינה את התנהגותו של דוד. או אפשר שחוסר צניעות ראתה בו⁶, אבל האם בשל כך מגיע לה עונש כה חמור?

גם תגובתו של דוד מחייבת הבנה נוספת "אשר בחר בי מאביך ומכל ביתו" האם כך יאה להסביר את דרכו החינוכית של דוד? לומר לה שהי בחר בו מבית שאול? ובמדרש עוד הוסיפו בדברי תשובתו של דוד:

1. שמואל א' ט"ו, כח.
2. שמואל ב' ו', יד.
3. שם, שם.
4. שם, שם כ-כג.
5. עיין סנהדרין שם דף כא, ע"א שנחלקו מה היה עונשה? דעת ר' חסדא שעד יום מותה לא היה לה ולד, אבל ביום מותה היה לה ולד, ודעה חולקת שם, שעד אותו יום היה לה אולם מכאן ואילך לא היה לה, עיי"ש. וראה בראשית רבה פרשה פ"ב ד"ה ויסעו.
6. במדרש רבה פרשה ד' ד"ה ופקדת: "וכך אמרה לו מיכל של בית אבי היו צנועין כל כך, ואת עומד ומגלה לבושך".

"אשר בחר בי מאביך ומכל ביתו, ואילו היה אביך צדיק יותר ממני היה האלקים בוחר בי ופוסל בבית אביך... אמר לה של בית אביך היו מבקשין כבוד עצמן ומניחין כבוד שמים, ואני איני עושה כן...".⁷

האם בשיקולי יוקרה עוסק דוד בתשובתו למיכל? האם תשובתו צריכה להיות דרך השוואתו לשאול המלך, אתמהה! דומה שלהבנת הדו-שיח שבין דוד למיכל, ובהבנת היחס שבין שאול ודוד, נצרכים אנו להבנת מקראי קודש. נעמוד איפוא על הפסוקים העוסקים בנושאי דוד למיכל:

"ותאהב מיכל בת שאול את דוד ויגדו לשאול וישר הדבר בעיניו. ויאמר שאול אתננה לו ותהי לו למוקש ותהי בו יד פלשתים... ויאמר שאול כה תאמרו לדוד, אין חפץ למלך במהר כי במאה ערלות פלשתים להנקם באיבי המלך... ויך בפלשתים מאתים איש ויבא דוד את ערלתיהם וימלאום למלך להתחתן במלך".⁸

הן אמת ששאול חשב להפיל את דוד ביד פלשתים, ובכל זאת בוקעת השאלה - האם במוהר כזה מחתן הוא את בתו לאשה? ובגמרא בסנהדרין שאלו היאך נתן שאול את בתו מיכל לפלטי בן ליש אשר מגלים, ואמרו שם בתירוץ השני:

"ואיבעית אימא דכולי עלמא מלוה ופרוטה דעתיה אפרוטה, שאול סבר לא חזו ולא מידי, דוד סבר חזו לכלבי ושונרי".⁹

עומדים אנו ושואלים האם כך מתווכחים ביניהם משיחי השם, האם הערלות שוות פרוטה או לא? והאם רצה שאול כך לבזות את בתו מיכל? ואנו תרים אחר עומק המשמעות של המוהר הזה.

תקומת מלכות ישראל תלויה במפלת פלשתים

הגר"א בפירושו לספר חבקוק גילה לנו את תפקידן של שלוש האומות הנלחמות בעם ישראל: מואב, אדום ופלשתים, האחרונים תפקידם לנסות ולמנוע את הקמת מלכות ישראל:

7. במדרש שם.

8. שמואל אי י"ח, כ-כח.

9. סנהדרין דף יט, ע"ב.

‘והם השלשה הם בני מצרים של ארץ ישראל, מואב במזרח, אדום מדרום ופלשתים ממערב, ומואב הוא ראש לכל הטומאות שטמאו לישראל, והוא מקור הטומאה, ואדום הוא ראש לכל הנוקין שהוא הזיק לישראל, ופלשתים הם המצרים מאד לישראל בעבודה הקשה ולא הניחו שום ממשלה על ישראל. כמ”ש ‘וחרש לא ימצא’¹⁰, והם אבות הלצים¹¹... וכנגדם אמר בלעם לעתיד לבא ‘ומחץ פאתי מואב והיה אדום ירשה’, ואמר ‘וירד מיעקב’¹² והוא כנגד הפלשתים, שמנעו שלטון וממשלה מישראל’¹³.

ביאר לנו הגר”א כי מהותם של הפלשתים הוא בהתנגדות לממשלה ושלטון בישראל, ואכן בראשית התהוותה של המלכות בישראל, עת עלה שאול לכסא ממלכתו נאספו הפלשתים להלחם עמו¹⁴. וכן בעת עלייתו הם נעמדו למנוע הקמת מלכות בישראל, הן כך ביאר הגר”א את סיבת גזירת הפלשתים ‘וחרש לא ימצא’¹⁶, שכן החרב והחנית העשויים ע”י החרש המה האמצעים להקמת מלכות, ומבלעדם לא תיכון המלכות, ומשום כך מנעו הפלשתים את המצאות החרש. ואף בעתיד עת תיכון המלכות המשיחית, שוב יבקשו הפלשתים לנסות לעכב את מלכות ה’ המתגלה, כנאמר בנבואת ישעיה:

“ויצא חטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה... ונשא נס לגוים, ואסף נדחי ישראל ונפצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ... ועפו בכתף פלשתים ימה, יחדיו יבזו את בני קדם אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם”¹⁷.

גם כנגד המלכות העתידית - מלכות בית דוד, ילחמו הפלשתים, ינסו הם לעכב את תקומתה של מלכות זו, אך סופם יהיה “ועפו בכתף פלשתים ימה”. אמור מעתה כי מלכות ישראל תיכון רק אחר מפלת פלשתים, ואי אפשר לה למלכות לקום כל עת אשר פלשתים מנסים למנוע את הקמתה. ויתר על כן, בירורה של מלכות ישראל יהיה דרך מפלת פלשתים, לאמור, התנאי למלוך הוא בהכנעת הפלשתים, הן כך ציוה ה’ את שמואל:

10. שמואל אי י”ג, יט.
11. עבודה זרה דף יט.
12. במדבר כ”ד, יט.
13. פירוש הגר”א חבקוק ג, יד.
14. שמואל אי י”ג, ה.
15. שמואל ב’ ה, יז. ראה בהרחבה על מהות הפלשתים בספרי “מעשה רוקם”, עמ’ 59 ואילך.
16. שמואל אי י”ג, יט.
17. ישעיה י”א, א-יד.

"זה' גלה את אֶזְרָא שְׂמוּאֵל יוֹם אֶחָד לַפְּנֵי בּוֹא שְׂאוּל לְאִמּוֹר. כַּעַתְּ
מֵחַר אֲשַׁלַּח אֵלֶיךָ אִישׁ מֵאַרְצָ בְּנִימִין וּמִשְׁחַתּוֹ לַנְּגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וְהוֹשִׁיעַ אֶת עַמִּי מִיַּד פְּלִשְׁתִּים"¹⁸.

זהו התנאי שגילה ה' באוֹזֵן שְׂמוּאֵל כְּתַנְאֵי לְמַלְכוּת, להושיע מיד האומה
המתנגדת למלכות. ואכן במלחמה זו הייתה מפלת שֹׂאוּל הֶרְאִשׁוּנָה, וכפי
שיתבארו הדברים לפנינו.

הפּלִשְׁתִּים - עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ

כיוון שהאומה הפלישתית באה לברר את מלכות ישראל, אי אפשר יהיה
לנצחם בצורה טבעית שכן כל מלחמתם של הפלשתים מכוונת כנגד התגלות ה'
בארץ, הן עליהם אמר דוד: "יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל
משיחו"¹⁹. ופירש רש"י שזה אמר דוד על הפלשתים הבאים להלחם על ה' ועל
התגלותו כאן²⁰. וכמו שנאמר אצל גלית "כי מי הפלשתי הערל הזה כי חרף
מערכות אלקים חיים"²¹. משום כך אי אפשר להלחם נגדם באופן טבעי, אלא רק
כעם שמייצג את האלוקות המתגלה בעולם.

כל הגויים נקראו ערלים "כי כל הגוים ערלים"²², אבל נתייחד הכינוי ערלים
לפלשתים, "מפלשתים הערלים"²³. שכן עם ישראל מכונה מולים "קונם שאני
נהנה למולים אסור בערלי ישראל"²⁴, גם ישראל כשהוא ערל נקרא מהול, שכן
המילה היא המייצגת את הברית עם קודשא בריך הוא.

"אוריתא אקרי ברית, וקודשא בריך הוא אקרי ברית, והאי רשימא
קדישא (המילה) אקרי ברית"²⁵.

הפלשתים הערלים הם הנלחמים נגד ברית זו של העם לאלוקיו. ומלחמה זו,
בשורשה היא, על ה' ועל משיחו, ומי שלא יבין את שורשה של המלחמה הוא

18. שמואל א' ט', טו-טז.

19. תהלים ב', ב.

20. רש"י שם, ועיין שם ברד"ק שמה שקראם מלכים ורוזנים, כי הם בגאותם חשבו לעצמם
מלכים.

21. שמואל א', י"ז, כו.

22. ירמיהו ט', כא.

23. שופטים י"ד, ג וראה שם ט"ו, יח. ובשמואל א' י"ד, ו. ושם י"ז, כו. שמואל א' ל"א, ד ועוד,
ועיין בספר "באר משה" על שמואל, עמ' שס"ז ואילך.

24. נדרים לא, ע"ב.

25. זהר ויקרא.

אשר יפסיד במערכה כזו. וכך אכן אירע לשאול במלחמה הראשונה אשר נלחם בפלישתים.

“ופלשתים נאספו להלחם עם ישראל שלשים אלף רכב וששת אלפים פרשים ועם כחול אשר על שפת הים לרב ויעלו ויחנו במכמש קדמת בית און, ואיש ישראל ראו כי צר לו כי נגש העם ויתחבאו העם במערות ובחוחים ובסלעים ובצרחים ובבורות... וייחל שבעת ימים למועד אשר שמואל ולא בא שמואל הגלגל ויפץ העם מעליו. ויאמר שאול הגשו אלי העלה והשלמים ויעל העלה... ויאמר שמואל אל שאול נסכלת, לא שמרת את מצות ה' אלקיך אשר צוך כי עתה הכין ה' את ממלכתך אל ישראל עד עולם. ועתה ממלכתך לא תקום, בקש ה' לו איש כלבבו ויצוהו ה' לנגיד על עמו כי לא שמרת אשר אשר צוך ה'”²⁶.

מול שאול ואנשיו נערכים שלושים אלף רכב וששת אלפים פרשים ועם רב כחול אשר על שפת הים. כאן הוא מבחנה של המלכות, הן מבחינה טבעית המצב קשה מנשוא, הן הפלשתים רבים מאוד, אולם המאמין יודע “כי אין לה מעצור להושיע ברב או במעט”²⁷. המאמין יודע, שאין כאן לוחמה טבעית גרידא, אלא על ייחוד השם עושה את מלחמתו”²⁸. לשאול הוגד מראש ע”י שמואל, כיצד לפעול בשעה זו:

“וירדת לפני הגלגל והנה אנכי ירד אליך להעלות עלות לזבוח זבחי שלמים, שבעת ימים תוחל עד בואי אליך והודעתי לך את אשר תעשה”²⁹.

אך שאול אשר רואה בעיניו טבעיות את המתרחש, לא שת לבו לעומק של המאבק שבין ישראל לפלשתים, על כן בהלה אחזתהו, לא ידע בנפשו כיצד להתמודד עם הפלישתים, אילו היה מתמלא אמונה ובטחון בצור ישראל וגואלו, היה ממתין לשמואל כאשר צוהו, או אז היה מתרחש שוב הנס אשר ארע בעבר:

“ויקח שמואל טלה חלב אחד ויעלה עולה כליל לה' ויזעק שמואל אל ה' בעד ישראל ויענהו ה'. ויהי שמואל מעלה העולה ופלשתים נגשו למלחמה בישראל וירעם ה' בקול גדול ביום ההוא על פלשתים ויהמם, וינגפו לפני ישראל”³⁰.

26. שמואל א' י"ג, ה-טו.

27. שם, שם ו'.

28. רמב"ם הלי מלכים פרק ז', טו.

29. שמואל א' י', ח.

30. שמואל א' ז', ט-י.

חטאו של שאול אינו רק בחוסר משמעת כלפי נביא ה', אין בחטאו של שאול רק מעשה פזיזות אשר לא יאה למלך, יש בחטאו של שאול חוסר הבנה לשורשי המלחמה עם פלשתים, ומשום כך אומר לו שמואל: "ועתה ממלכתך לא תקום בקש ה' איש כלבבו".

מלחמת דוד ואיש הביניים

ארבעים יום ניצב גלית הפלשתי מחרף ומגדף, בהצעה למנוע שפיכות דמים, ושואל וכל איש ישראל יראים מאוד, יום יום השכם והערב יתייצב הפלשתי מול מערכות ישראל:

"ויאמר הפלשתי אני חרפתי את מערכות ישראל היום הזה, תנו לי איש ונלחמה יחד. וישמע שאול וכל ישראל את דברי הפלשתי האלה ויחתו ויראו מאד"³¹.

עד אשר בא דוד מבית לחם יהודה ונכון לבו להלחם עם גלית. תאבים אנו להבין ולהשכיל מדוע דווקא דוד הוא אשר מוכן להלחם עם הפלשתים, האין בכל העם איש גבור חיל יוכל להלחם מלחמת ישראל?
אמנם ידע דוד כי המלחמה עם הפלשתים אינה ככל שאר המלחמות, המלחמה עם פלשתים נועדה לברר את מלכות ה' המתגלה על ידי מלכות ישראל. ובהיות שכך אין דרכי המלחמה ככל שאר המלחמות, לא כן שאול ואנשיו ראו כאן עוד מלחמה לאומית, ולכן יראו הם, משום שאין להם את הכלים המתאימים מול כובע הנחושות ושריון הקשקשים:

"ויאמר שאול אל דוד לא תוכל ללכת אל הפלשתי הזה להלחם עמו כי נער אתה... ויאמר דוד אל שאול רעה היה עבדך לאביו בצאן, ובא הארי ואת הדוב ונשא שה מהעדר... גם את הדוב הכה עבדך והיה הפלשתי הערל הזה כאחד מהם כי חרף מערכת אלקים חיים"³².

שאול סבר שדוד גם הוא הולך להלחם בצורה טבעית, ולכן אמר לו שבאופן זה לא יוכל לו, אך דוד אמר לו "ה' אשר הצילני מיד הארי" וכתב רש"י: "יודע אני שלא לחינם נזדמן לי הדבר הכזה, אלא שלעתיד אני צל לידי כיוצא בזה

31. שמואל א' י"ז, י-יא.

32. שמואל א' י"ז, לג-לו - ועיין בפירוש הגר"א שפירש: "ונשא שה מהעדר והקרי "זה" וביאר הגר"א והוא ממדרש ל"ב מדות שדוד עשה לו בגד עליון מעור של כבש שהצילו מפני הארי שיהיה לפניו תמיד לזכר לנס, וזה שאמר ונשא "זה" מהעדר שהצביע על הבגד.

לחשופה ישראל, ולסמוך עליה ולאלף, וזה אחד משני לדיקים שניתן להם רמז וחשו להשכיל דבר³³. אכן, דוד חש ברמו שנרמז לו משמים כי מלחמתם של ישראל ותשועתם אינה רק באופן טבעי, אינה רק מלחמת כוח, אלא “מערכות אלקים חיים”.

אך שאול, רוח אחרת עמו, ולכן מנסה הוא להלביש את דוד במדיו. ברם דוד בוחר תחת זאת לילך למלחמה עם פלשת, בשם ה' צבאות, בידיעה כי זה לעומת זה ברא אלקים, פלשתים הערלים מול מולי ישראל, וכך מכריז הוא מול גלית:

“וידעו כל הארץ כי יש אלקים לישראל. וידעו כל הקהל הזה כי לא בחרב ובחנית יהושיע כי לה' המלחמה”³⁴.

לא רק אומות העולם צריכים לדעת כי יש אלקים בישראל, אלא אף הקהל הזה צריכים לידע מהו שורש המלחמה נגד הפלשתים, כי לא תלויה היא רק בחרב ובחנית, כי לה' המלחמה. את ההפרש הזה שבין שאול לדוד הבינו אף הנשים המשחקות, וכפי שיתבאר:

“הכה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו”³⁵

“ויהי בבואם בשוב דוד מהכות את הפלשתים ותצאנה הנשים מכל ערי ישראל לשור והמחלות לקראת שאול המלך בתפים בשמחה ובשלשים. ותענינה הנשים המשחקות ותאמרנה הכה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו. ויחר לשאול מאד וירע בעיניו הדבר הזה, ויאמר נתנו לדוד רבבות ולי נתנו האלפים ועוד לו אף המלוכה. ויהי שאול עוין את דוד מהיום ההוא והלאה”³⁶.

ברצוננו להבין אל-נכון על מה יצא חרון אפו של שאול מן היום ההוא והלאה? וכי בגלל שהנשים שיבחו את דוד על חזקתו? וכי בגלל שנתנו לדוד רבבות, האם בשל כך סבור הוא שאול שנתנו לו את המלוכה? הן שאול עצמו אמר שמי אשר יכה את גלית יקבל את בתו לאשה, ויהיה חתן המלך, ומה לו להלין על הנשים המשחקות? אמנם כבר ביאר רבי יונתן אייבשיץ כי הנשים המשחקות ידעו נכונה את ההפרש שבין שאול ובין דוד, אלפים ורבבות זה לא רק מספר כמותי, אלא אלפים מורה על הנהגה טבעית ורבבות מורה על הנהגה על-טבעית: “יפול מצדך אלף ורבבה מימיןך”³⁷, “יפול

33. רשיי שמואל אי י"ז, לו.

34. שמואל אי י"ז, מז.

35. שמואל אי י"ח, ז.

36. שמואל אי י"ח, ו-ט.

37. תהלים צ"א, ז.

מצדך" - היינו מצד שמאל שהוא מורה על צד המזל - צד הטבע אלף, "ורבבה מימינך" מצד ימין המורה על השגחת ה'³⁸. והנשים המשחקות שיבחו את דוד על כי נוהג עצמו תמיד בהנהגת אמונית, ולכן חוסה הוא בהשגחה ניסית, ואילו שאול כל הליכותיו הם בדרך הטבע, ולכן נתנו לו רק את האלפים, ועל כך חורה אפו של שאול, שאכן לו - לדוד יאתה המלוכה:

"...וזהו כי כבר כתבנו כי שאול היה מלך תחת המזל כנודע, ולכן לא היה יכול להלחם בגלית, ולא היה יכול להכות יותר מאלף, אבל דוד שהיה למעלה מהמזל, ולכן הכה גלית והוא בצד ימין ה', כדכתיב 'נאם ה' לאדוני שב לימיני'³⁹ והכה ברבבות, וזהו מאמרם, 'הכה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו'. ושאול הבין זה ואמר, 'איכ עוד לו המלוכה, כי בזה לו יאות יותר המלוכה ממני, שנתנו לו רבבות, שמע מיניה שהוא למעלה ממזל, וזה הראוי להיות מלך ישראל ולא מלך ככל הגויים כהניל, כי זהו עיקר טיב המלוכה, ולכן נתקנא בו ואיש'⁴⁰.

סגולה זו שהייתה בדוד שהיה נוהג וחוסה בצל ההשגחה, מבצבצת ועולה מתוך הפסוק שבפי הנשים המשחקות שהיו עונות ואמרות: "הכה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו".

שאול הבין אל-נכון את צפון לבם של הנשים הוא פענח את רמזותן על כי דוד הצליח להכות את הפלשתי כי בניגוד לשאול אשר באלפיו, דוד הוא ברבבותיו, הוא נוהג בהנהגה אמונית, ולפיכך חוסה הוא בהשגחה מיוחדת, ועל כך חרה אפו. "ועוד לו אך המלוכה". ומעתה ירצה שאול להורות ולהראות כי דוד פעל מכוחו ושליחותו, נצחון דוד על הפלשתים הוא נצחוננו שלו, ודוד היה רק כיד אריכתא של שאול.

תמהנו בראש דברינו היאך יאתה למלך - משיח ה', להשיא את בתו עבור מאה ערלות פלשתים? אכן, מאה ערלות פלשתים הוא הרמז לגלית אשר נוצר ונולד ממאה ערלות פלשתים.

"אמר רבי יצחק אותה הלילה שפירשה ערפה נתערבו בה גייס של מאה בני אדם, הדא הוא דכתיב והוא מדבר עמם והנה איש הבינים ממערכות פלשתים, ממערות כתיב, ממאה ערלות פלשתים, רבי תנחומא אמר אף כלב אחד'⁴¹.

38. ראה "משך חכמה" דברים ל"ג, יז, על הפסוק: "והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה" שהביא את דברי ה"יערות דבש" וביאר שזה החילוק בין שבט אפרים, שחוסים בהשגחה מיוחדת, לבין שבט מנשה שנמצאים בהנהגת הטבע, עיי"ש.

39. תהלים ק"י, א.

40. "יערות דבש" דרוש ב' מהדורת "אור הספר", עמ' ל"א.

41. "מדרש שמואל" (בובר) פרשה כ' ד"ה ויגש, ועיין תוספות סוטה דף מב, ע"ב, ד"ה מאה.

מטרת הנישואין היא להראות כי דוד חתן המלך הוא, ומכוחו שלו הוא ממשיך ועושה.

“ובני ידידי כה”ר יעקב נר”ו תירץ הטעם שאמר לו מאה ערלות בדקדוק, דארז”ל במדרש שמואל, והנה איש הבינים וכ”י ממערכות פלשתים ממערות כתיב, ממאה ערלות, שבאו על ערפה אמו, מאה פלשתים באותו הלילה שפירשה מחמותה, ונעברה מהם גלית... ולכן כאן אמר לו שאול הנה הקידושין שקידשת את מירב בהריגת גלית שהיא בן מאה ערלות לא תפסי, משום דהוי מלוה, אך אם תרצה את מיכל אז במקום אותם קידושין של הריגת גלית שהיא בן מאה ערלות, תביא מאה ערלות ממש של פלשתים ותתקדש לך מיכל בהם, ולכן אמר לו מאה ערלות שהם גלית שהיא בר מאה”⁴².

רצונו של שאול מאה ערלות פלשתים, נוגעת היא בעמקי השיתין של מלכות ישראל, האם דוד ברבבותיו ובהנהגתו, הוא אשר ניצח את הפלשתי, ולו יאתה המלוכה, שכן הנצחון על הפלשתים הוא בירור מלכות ישראל. או שדוד עשה זאת כנציגו של שאול וכממשיך דרכו. הדים לויכוח זה אנו ממשיכים לשמוע בדו-שיח שבין מיכל לדוד.

“דוד מלך ישראל חי וקיים”

דוד מעלה את ארון ה' לירושלים ומקיים בעצמו מקרא שכתוב: “אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדולים אל תעמוד”⁴³. יודע הוא בנפשו שריבוי כבוד שמים זהו כבודו, אך “ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון”, “כל השקפה שצמקרא לרעה”⁴⁴, מיכל מבקרת היא את מעשיו של דוד:

“וכך אמרה לו מיכל, של בית אבי היו צנועין כל כך ואת עומד ומגלה לבושך כאחד הריקים”⁴⁵.

בבית אבא היו נוהגים כבוד בתורה ולומדיה, אך יחד עם זאת נוהגים כבוד במלכות, אין הם מאפשרים שכבוד המלכות יפגע מכבוד התורה, והשקפתה - ביקורתה של מיכל נובעת מתפיסת עולמה כי דוד חתן המלך ויורשו צריך להמשיך את דרכו של שאול המלך, הן משום כך מזכיר הכתוב את היותה של מיכל בתו של שאול “ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון”⁴⁶. “ותצא מיכל בת שאול לקראת

42. “בן יהודע” סנהדרין דף יט, ע”ב.

43. משלי כ”ה, ו.

44. רש”י בראשית י”ח, טז.

45. במדרש רבה פרשה די”ה ופקדת.

46. שמואל ב’ ו’, טז.

דוד⁴⁷, "ולמיכל בת שאול לא היה לה ילד"⁴⁸ לאמור כי יוצאת ובאה בדברים מכוח ומדרכו של אביה. אך דוד, רוח אחרת עמו, אמנם חתן המלך שאול הוא, אך אין ממשיך את דרכו, דרכו של שאול היא לא דרכו של דוד, יודע הוא כי "מלכות לית לה מגרמא כלום"⁴⁹, כל כוחו יונק הוא מכבוד שמים, ולכן בטל הוא כלפי שמיא:

"אליהו אומר כל המרבה כבוד שמים וממעט כבוד עצמו, כבוד שמים מתרבה וכבודו מתרבה, וכל הממעט כבוד שמים ומרבה כבוד עצמו כבוד שמים במקומו וכבודו מתמעט"⁵⁰.

דוד מבהיר את דרכו למיכל, כי שונה היא שיטתו משיטת שאול אביה, את כל תפקידו כמלך רואה הוא כגילוי מלכות שמים, מלכות שאינה מתהלכת רק בדרכי הטבע והליכותיו, אלא מלכות אשר תומכת את יתדותיה ממלכות האל. "ולמיכל בת שאול לא היה לה ילד עד יום מותה", אין זה רק עונש, אלא להראות שרצונו של מקום בשיטתו של דוד מלכא משיחא: "כתב מהרי"א שמלבד שהיה זה עונש על דבריה היה סיבה מאת ה', בל יתרבה זרע שאול, לכן סבב נורא עלילות שמיכל לא תתעבר מדוד"⁵¹.

האמירה: "דוד מלך ישראל חי וקיים"⁵² משמעותה, כי רצונו של מקום בשיטתו של דוד לעד ולעולמי עולמים.

47. שם, שם כ.

48. שם, שם כג.

49. ראה זוהר כרך א' פרשת תולדות דף ר"מ עמי א'.

50. במדבר רבה פרשה ד', כ"א.

51. מלבי"ם שמואל ב' ו', כג.

52. ראש השנה דף כה.